

INFORME D'ANÀLISI GENÈTICA DE LA RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA DELS AFUSELLAMENTS DE FEBRER DE 1939 A OLESA DE MONTSERRAT.

Olesa de Montserrat (novembre de 2004), anàlisi genètica

La fossa d'Olesa presenta una singularitat científica de gran interès. Un dels desapareguts reclamats pels familiars va ser afusellat dues vegades. En el primer intent d'assassinat els faixistes no aconseguiren matar-lo i tingué temps de tornar a casa, canviar-se de roba i intentar una fugida que malauradament va fracassar. El desaparegut fou afusellat una darrera vegada i els assassins van fer prevaldre la filosofia de l'odi i l'horror. La singularitat d'aquest desaparegut està en el fet de que es conserva la camisa que duia quan van voler acabar amb la seva vida per primera vegada. Aquesta camisa conté la sang del desaparegut provinent de les ferides causades per les bales de l'afusellament. Per tant, la camisa ens ofereix la millor mostra de control, exactament el mateix DNA que el de un dels desapareguts. En aquest cas no cal recórrer a cap familiar per a la identificació genètica, ja que la sang de la camisa és el millor control.

L'estat actual de l'anàlisi genètica està pendent de l'obtenció dels cossos de la fossa. El laboratori d'identificació genètica (Universitat Autònoma de Barcelona) ha començat l'anàlisi dels familiars que han demanat la identificació. L'estrategia a seguir depèn del cos. En el cas del desaparegut afusellat dues vegades s'analitzarà la sang de la camisa, una vegada tractada per a l'eliminació del DNA d'origen diferent al de la sang del desaparegut. En el altres casos l'anàlisi es realitzarà mitjançant l'extracció de DNA de mostres de saliva dels familiars. Pels tres casos, la tècnica prioritària serà la identificació per comparació amb el DNA mitocondrial. Aquest petit fragment de DNA circular es transmet íntegre de la mare a tots els seus fills, i només les filles ho transmetran als seus descendents. El DNA mitocondrial estableix relacions de llinatge entre individus que pertanyen a la mateixa família per via materna. L'anàlisi es pot realitzar per *RFLP* (estudi de polimorfismes) i preferentment, per secuenciació de les zones hipervariables del *D-loop* del DNA mitocondrial. Aquestes zones mostren un moderat grau de variabilitat entre llinatges mitocondrials. Dues persones corresponents a dos llinatges diferents tenen unes vuit variacions de mitjana en el seu DNA mitocondrial. Aquest grau de variació permet caracteritzar i separar genèticament la pràctica totalitat d'individus d'una fossa de dimensions mitjanes o grans. Es a dir, inferior als 100-200 individus. Una vegada caracteritzats tots els cossos, s'ha de comparar les seqüències dels desapareguts amb la del familiar. El familiar i el desaparegut del mateix llinatge mitocondrial compartiran la mateixa seqüència.

En els casos en que no es pugui trobar un familiar del mateix llinatge mitocondrial, o bé el seu anàlisi no sigui concluent, s'analitzarà el DNA genòmic, més concretament a l'estudi de microsatèl·lits, ja sigui d'autosomes o del cromosoma Y.

El análisis se efectúa mediante la extracción de DNA de las muestras obtenidas de la saliva de los familiares. La técnica corresponde a la identificación por comparación con el DNA mitocondrial. Con el pequeño fragmento de DNA se transmite íntegramente de la madre a todos sus hijos, y solamente las hijas lo transmiten a sus descendientes. Por tanto el DNA mitocondrial establece relaciones entre individuos que pertenecen a la misma familia por vía materna.

El mejor sistema es que las familias utilicen bastoncillos para limpiar las orejas y froten la parte interior de la boca y la zona de las encías (2 bastoncillos para cada lado). Después los dejan secar al aire durante media hora, lo depositan en una bolsa de plástico y todo cerrado dentro de un sobre y que nos lo envíen por correo.

Otra alternativa es pincharse un dedo con una aguja y depositar unas gotas de sangre en un kleenex limpio (el paquete abierto expresamente para esa ocasión), colocarlo bien doblado dentro de un sobre y enviarlo por correo.

Barcelona, gener de 2005

Pere Puig

Investigador de la facultat de Medicina de la UAB

Amb el suport i col.laboració de: Rosa Miró i Ametller i Montserrat Garcia i Caldes, professors de la Facultat de Medicina de la UAB.